

**Maloniai kviečiame
būti „Raseinių“ monografijos bendraautorais,
talkininkais, rėmėjais,
KVIEČIAME PRISIDĖTI KAS KUO GALI**

Visus, neabejingus Tėvynei ir savo gimtinei, maloniai kviečiame prisidėti prie rengiamos monografijos: pateikti nuotraukų, patiems parašyti straipsnį ar pakalbinti tai padaryti kitus, pateikti patarimų ir pasiūlymų. Taip pat kviečiame finansiškai remti knygos išleidimą – be visuomenės supratimo ir pasiaukojimo knygos neįstengsime išleisti, nes didžiąją dalį leidinio sąmatos sudaro neatlygintina parama. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už prisidėjimą ir suteiktą paramą. Visi ku nors prisidėjusieji ir aukotojai bus garbingai įrašyti knygos rėmėjams skirtuose puslapiuose, įvardijant konkretų kiekvieno indėlį. Apie suteiktą ženklensnį indėlį ar paramą bus informuojama visuomenė.

„Lietuvos valsčių“ serijos monografijų rengimo darbus imtinai iki maketo sukūrimo leidykla išsipareigoja atlikti nuosavomis ir (ar) skolintomis lėšomis net ir esant nepakankamam finansavimui, tačiau knygos tiražą bus galima spausdinti tik gavus pakankamą paramą ir visą leidinio sąmatinę sumą, t. y. tik užsakovams bei rėmėjams įvykdžius visus savo finansinius išsipareigojimus ir faktiškai gavus visas monografijai išleisti trūkstamas lėšas.

Viešajai įstaigai „Versmės“ leidykla už jos vykdomą pelno nesiekiančią veiklą – Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ rengimą bei su tuo susijusią mokslo veiklą – 2004 m. yra suteiktas paramos gavėjo statusas, todėl knygos leidybai galite skirti ne tik minėtą, bet ir savo 2 proc. pajamų mokesčio paramą.

Finansinę paramą knygai galima pervesti VšĮ „Versmės“ leidyklai, kodas 122732630, į atsiskaitomąją sąskaitą AB „Citadele“ banke LT027290000005467101, nurodant: Parama monografijai „Raseiniai“, arba perduoti grynaisiais leidyklos buhalterijoje.

„Versmės“ leidyklos adresas:

Geležinkelio g. 6, 02100 Vilnius.

Telefonai 85 2130623 (ir faksas), 8698 09077.

Leidyklos vadovas Petras Jonušas (tel. 8698 20707),

elektroninio pašto adresas leidykla@versme.lt,

leidyklos interneto svetainė www.versme.lt.

Raseiniai – vienas seniausių Lietuvos miestų, išaugęs buvusioje žemaičių genties teritorijoje, istorinė Žemaitijos sostinė

Šiluvoje kasmet rengiami Mergelės Marijos gimimo atšaidai, sutraukiantys tūkstančius maldininkų

Istoriniuose šaltiniuose Senosios Žagarės dvaras paminėtas dar XV a.

Maironio gimtinėje Pasandravyje kasmet vyksta tradicinis „Poezijos pavasarėlis“

L I E T U V O S V A L S Č I A I

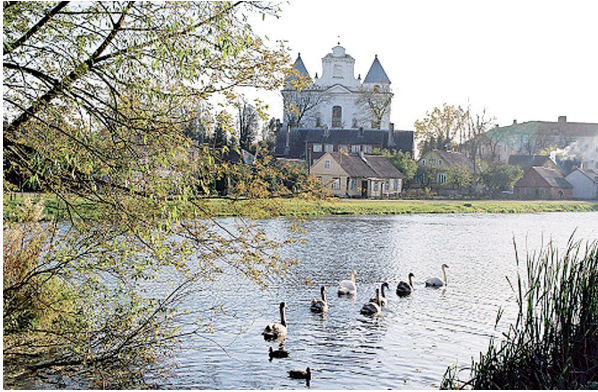

Skulptoriaus V. Grybo legendinė skulptūra miesto centre simbolizuoja žemaičių stiprybę, valią, jėgą, ryžtą ir atkaklumą

MONOGRAFIJA

Raseiniai

Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia su buvusiu dominikonų vienuolynu užima bene svarbiausią vietą miesto kultūriname gyvenime

Rengiama „Raseinių“ monografija, papildysianti jau išleistas knygas apie Raseinius bei „Lietuvos valsčių“ seriją – 100-tomį Lietuvos istorijos rašto paminklą

Monografijos „Raseiniai“, papildysiančios „Lietuvos valsčių“ seriją, rašymo, sudarymo ir kūrimo darbai prasidėjo 2011 m. Vienos knygu serijos „Versmės“ leidykla šią seriją, skirtą Lietuvos miestams ir miesteliams bei jų apylinkėms, atitinkančioms buvusius tarpukario valsčius, leidžia nuo 1994 m.

Būsimoji monografija bus unikalus, didelės apimties – per 2 000 puslapių 2 tomų leidinys, pasakojantis apie Raseinių ir jų apylinkių kraštovaizdį, istoriją, kultūrą, švietimą, įžymius žmones, atskiras tarpukario seniūnijas. Straipsnių, prisiminimų autoriai – įžymūs Lietuvos universitetų, aukštųjų mokyklų ir mokslo įstaigų mokslininkai, kultūros, meno, švietimo darbuotojai, kraštotyrininkai, kraštiečiai. Atskiros monografijos dalys bus skirtos kalbai, etninei kultūrai ir tautosakai, Raseinių miestui, valsčiaus seniūnijoms, iš jų kilusiems ar gyvenusiems ir ryškesnį pėdsaką palikusiems, ypatingu nuopelnu kraštiečiams skirtoms apybraižoms, biografijų sąvadui.

Monografija skiriama Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui (1918–2018), 25-osioms Nepriklausomybės atkūrimo metinėms (1990–2015), Magdeburgo teisių Raseiniams suteikimo 225-osioms metinėms (1792–2017).

2011 m. liepos 25–31 d. ir 2012 m. liepos 2–8 d. vyko kompleksinės lokalinių tyrimų ekspedicijos į Raseinių kraštą, kurių metu istorikai, kalbininkai, menotyrininkai, tautosakininkai, kraštotyrininkai lankėsi įvairiose vietovėse, susitiko su gyventojais, užrašė jų prisiminimus, rinko monografijai informaciją, nuotraukas, archyvinę medžiagą. Nuoširdžiai dėkojame šio krašto gyventojams, talkininkavusiems rengiant šias ekspedicijas ir pačią monografiją.

Raseiniai, buvusi Žemaitijos sostinė, matomi iš visų pusių, nes įsikūrę ant dviejų Žemaičių aukštumos kalvų, tarp kurių teka Raseikos upelis. Tai vienas seniausių miestų Lietuvoje, kurio vardas gali būti kildinamas iš Raseikos upelio, rasotų pievų ar senovėje ant kalvos po ąžuolu rusenusios šventosios ugnies.

Rašytiniuose šaltiniuose Raseiniai pirmą kartą paminėti Karaliaus Mindaugo 1253 m. liepos mėnesio akte. Valsčius (pavietas) minimas nuo XV a. pabaigos. 1528 m. apskrities bajorai sudarė vėliavą iš 205 raitelių. 1574 m. balandžio 9 d. privilegija karalius Henrikas Valua praplėtė Žemaitijos bajorų savivaldą ir leido nuolatine seimelių vieta pasirinkti Raseinius. Čia kūrėsi visos srities teismo įstaigos, archyvas, vykdavo bajorų suvažiavimai, kariuomenės pratybos ir pasirodymai. Tada ir buvo padėti pagrindai Raseinių savivaldai. Nuo 1585 m. Raseiniai tapo politine Žemaitijos sostine, nuolatine seimelių vieta. Turtingi Raseiniai iš aplinkinių valsčių išsiskyrė didesne kariauna. XIV a. antroje pusėje Raseinių gyventojams nuolat teko kovoti su kryžiuočiais. Pasibaigus karams, XV a. pradžioje, Raseiniai, būdami prekybos kelių sankryžoje, pradėjo greitai augti. 1667 m. paviete buvo 222 bajorų dūmai. 1792 m. kovo 20 d. Lietuvos ir Lenkijos valdovas Stanislovas Augustas Poniatovskis suteikė Raseiniams Magdeburgo miesto teises ir herbą. XVII–XVIII a. Raseinių krašto gyventojai patyrė vidaus karą, švedų antplūdį, gaisrus, badą ir marą, nusinešusius daugybę gyvybių ir padariusius didžiulį materialinių nuostolių.

Daugelis sukilimų vadų buvo iš Raseinių valsčiaus. Teofilis Račkauskas miesto turgaus aikštėje 1863 m. ryžtingai perskaitė sukilėlių manifestą ir išsivedė būrį žemaičių į kovą su carinės Rusijos kariuomene. Motiejus Valančius yra sakęs, kad „svarbiausias Žemaitijos miestas yra Raseiniai“. Net iki XIX a. vidurio Raseiniai buvo trečias šalies miestas po Vilniaus ir Kauno. Tarpukariu Raseiniuose buvo pastatytas Nepriklausomybės paminklas „Žemaitis“ (autorius – iš Raseinių apskrities Jurbarko apylinkių kilęs skulptorius Vincas Grybas), ant kurio postamento iškalti žodžiai „AMŽIAIS BUDĖJAU IR VĖL NEPRIKLAUSOMYBĖ LAIMĖJAU“ simbolizuoja žemaičių stiprybę ir atkaklumą kovojant už laisvę. Buvusi turgaus aikštė tapo Raseinių miesto širdimi.

XX a. pabaiga, atnešusi Lietuvai esminių permainų, pakeitė ir raseiniškių gyvenimą. Nuo Raseinių kilisio tautinio atgimimo dainiaus poeto Maironio žodžiai „Vilties nenustok niekad“, įrašyti Raseinių miesto vėliavoje, išreiškia nuostatą, kuri būtina tautai, kad ji išliktų tvirta visose istorijos kryžkelėse, visuose likimo ir lemties verpetuose.

„Raseinių“ monografijos vyriausiasis redaktorius sudarytojas – iš Raseinių kilęs Lietuvos edukologijos universiteto docentas dr. **Egidijus Mažintas**, telefonas 8684 64377, elektroninio pašto adresas mazint4@yahoo.com.

BUVUSIO RASEINIŲ VALSČIAUS GYVENAMŪJŲ VIETŲ SĄRAŠAS (pagal 1923 m. pirmojo Lietuvos gyventojų surašymo duomenis)

Alėjų k.	Justinavos k.	Paregių k.
Aleksandrų k.	Kadagnės k.	Pareizkupio k.
Ančakių k.	Kaimelės k.	Paserbenčio k.
Andrušaičių k.	Kaimelės Maž. k.	Pašaltonio dv.
Anolino plv.	Kalamutiškių k.	Pašaltuonių k.
Arškainių k.	Kalniškių plv.	Pašlynio k.
Aukštašlynio k.	Kalnujų k.	Paupio k.
Bagdoniškės plv.	Kantrolių k.	Pausupio k.
Bakučių I k.	Kantūnų k.	Paverkšnių plv.
Bakučių II k.	Kaukėnų k.	Perkūniškių k.
Baraičių k.	Kazakaučyznos dv.	Plauginaičio vns.
Bazarų plv.	Kazariškių k.	Plauginių k.
Bedančių I k.	Kazbaraičių k.	Plauginių vns.
Bedančių II k.	Kebaičių dv.	Poišlinio k.
Beralynės vns.	Kebaičių k.	Polimų k.
Berštų k.	Kengių dv.	Polovačių k.
Beržytės k.	Kengiuokų plv.	Prekalnupio plv.
Beržtų k.	Kluskų dv.	Rakavos dv.
Blogoslavenstvos dv.	Krikštaniškės k.	Rakavos k.
Bralinskių dv.	Kubetkiškių k.	Ramanavos dv.
Burkaičių k.	Kulkių k.	Ramanų k.
Dabrascio k.	Kunkojų dv.	Raseinių mst.
Dainių dv.	Kunkių k.	Skirbų plv.
Dainių k.	Laužų k.	Slabados k.
Daugodų dv.	Lenkelių dv.	Stonų k.
Dembavos vns.	Lepšynės k.	Šarkių k.
Dovainavos dv.	Lernatiškių vns.	Šilaukio k.
Dremblių vnk.	Liauberiškės k.	Šukiškių k.
Dumšiškių k.	Liauberiškės vns.	Talkininkų k.
Dumšiškių Mažųjų k.	Markiškių k.	Trakinių k.
Flerijoniškės dv.	Meištų k.	Trunpės vns.
Gabšių dv.	Mykoliaičių dv.	Trupinėlių k.
Gabšių k.	Minionių k.	Unikių k.
Gečiškės k.	Mirklių dv.	Užkalnapio k.
Geišių dv.	Neliubaičių vns.	Velpesių dv.
Gervinės k.	Nešokočių dv.	Velpesių k.
Ginaičių k.	Niurkiškės k.	Zacižos k.
Ginčaičių k.	Padubysio dv.	Zaliesaus plv.
Girdaičių k.	Pagedačiuko k.	Žagarės dv.
Girdvainių dv.	Pagedočio k.	Žičkiškės dv.
Girdvainių k.	Pagojo dv.	Žiogių vns.
Girdžių k.	Pakalniškių plv.	Živoliškių k.
Girinaičių vns.	Pakalnupio k.	
Gruzdiškės dv.	Pakapurnio dv.	
Gruzdiškės k.	Pakapurnio k.	
Gurų k.	Pakautų dv.	
Jorukiškių k.	Paklanių k.	
Jūkainių k.	Palendrės dv.	
Justinavos dv.	Paraseinių k.	